

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, KEDD, 1924 április 15.

105. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

Kisebbségek

konferenciája

Radics a nemzeti kisebbségek képviselőit nemzetközi konferenciára akarja hívni — hangzik a kissé hihetetlen híradás. A nemzeti kisebbségek nemzetközi küzdelmének kiépítése, nemzetközi mozgalom megindítása azért a jogi és tényleges helyzet kiküzdéséért, amit a népek szövetségének postulátumai nemzetközi programként hirdettek, — valóban széles perspektívájú koncepció, monumentális kezdeményezés lenne. Az utolsó évek nemzetközi konferenciái arról győzték meg a figyelmes és elfogulatlan szemlélőt, hogy minden aktív politikus olyan programot hirdetett a világ nyilvánossága előtt, melyet otthoni magatartása megtagadott s olyan programot valósított meg otthon, ami ellen a nemzetközi konferenciákon küzdött. A külföldön pacifista minden politikus, aki hazájában nacionalista szervezeteket alapít s militarista jelszavakból él. A külföldön általános leszerelést követel az az államférfi, aki hazájában a katonai diktatúra gondolatával foglalkozik. Pacifizmus, leszerelés, a fegyverkezés korlátozása, népszövetségi döntőbíró, általános béke — külföldi országokban ezeknek a jelszavaknak ünneplő ruhájába öltözködnek azok a gyakorlati politikusok, akiknek házikabátja, munkaruhája: a gyűlölet, az uszítás, a türelmetlenség, a jogfosztás és a fegyverkezés.

Igy érthető, hogy Radics, akinek gyakorlati kisebbségi programja eddig kimerült a „magyaron” tisztviselők elbocsátásának követelésében — ugyan mi most a program, hogy Pletikoszics András topolai közjegyző lett? — a kisebbségek nemzetközi konferenciájának gondolatával foglalkozik. Az emigráció nem rossz politikai iskola, az emigráció — mint az összeadásnak a kivonás — annak a politikai számvetésnek próbája, amit otthon végrehajtott az emigrációba vonult politika. Hogy Radicsnak van már kisebbségi programja, ez éppen azért természetes, mert azelőtt nem volt. De hogy ezt az új kisebbségi programot nem hallják, nem ismerik annak az államnak népkisebbségei, ahol Radics programja egyre közelebb jut az alkotó politika irányvonalába, hogy Radics cseh-szlovákia németjeivel és szlovákjaival kisebbségi kérdésekben tárgyal, amikor a jugoszláviai kisebbségek számára a zagrebi jegyzőkönyvön kívül csak az az ígérete van, hogy a Vajdaságban nemsokára meg fog indulni egy Radics-párti magyar és német-nyelvű napilap, ezek azok az

összeegyeztethetetlen értelmű jelenségek, melyeket nem lehet a nyugalom és biztonság közös nevezőjére hozni.

A kisebbségek problémája: a demokrácia problémája. Nemzetközi szervezetei vannak a munkásoknak és a munkaadóknak, a földbirtokosoknak, az egyháznak, van fekete, sárga, zöld, vörös internacionalé, nemzetközi szervezet van a footballistáknak és akrobatáknak — csak a demokrácia áll védtelenül és társtalanul, fegyvertelenül minden országban és elhagyatottan a nemzetköziség nyilvánossága előtt. Mit segíthet ezen a nemzetközi kongresszus s mit segíthet egyáltalában a nemzetközi kongresszus. Hiszen a kisebbségek panaszai, sérelmei,

törekvései, igazságai már nemzetközi érvényűek. Fordíts le szerbre egy magyar kisebbségi lapot s az olaszországi szláv kisebbségek lapját olvasd. Fordítsd le lengyelre a csehországi németek memorandumát s benyújthatod a németországi lengyelek nevében a német birodalmi kormányhoz. Nemzetközi szervezet nemzetközi hatalom nélkül csak süket szószék, néma harsona, rozsdás toll, fegyver puszkapor nélkül. Egy mázsányi konferenciánál többet ér egy gramnyi cselekedet. Radicsnak aktivitása és passzivitása már egyként cselekedet. Hígszavu és impotens konferenciáknál kézzelfoghatóbban igazolhatná, hogy a kisebbségek barátja. Természetesen: ha az.

hatók és valószínűleg sor kerül az ellenzék néhány vezérének meghallgatására is.

A horvátországi pártok átcsoportosítása

A politikai élet sulypontja kezd lassanként áttérjedni a választókerületekre, ahol máris nagyarányú agitációt kezdtek a pártok. Különösen a radikális-párt fejt ki nagy agilitást, amelynek főbizottsága már ki is dolgozta a választási akció haditervét. Természetesen nem maradnak tétlenek az ellenzéki pártok sem és május 3-ikáig, a parlament újabb összeüléseiig ki akarják használni az időt a választási agitációra. A képviselők majdnem mind a kerületekbe utaztak, hogy a választók közt megkezdjék a propagandát és csak a pártok vezetői vannak Beogradban, hogy résztvegyenek a válság megoldásában.

Zagrebi jelentés szerint az ellenzéki blokk megalakulása folytán az ugynevezett Középut Pártja elhatározta a likvidálást. Ez a párt a zagrebi kongresszus híveiből alakult, Zagrebben volt a székhelye és ott a Slobodne Tribuna körül csoportosultak és annak idején a demokrata-párt balszárnyának több tagja is csatlakozott hozzájuk. Most Ribarzs Iván volt parlamenti elnök és Mihajlovics Ljuba volt washingtoni követ Zagrebban utaztak és ott konferenciát tartottak a Középut Pártjának vezetőivel. Hosszas tanácskozás után elhatározták, hogy a megát független nemzeti szervezetnek nevező párt likvidál és tagjai belépnek Davidovics Ljuba demokrata pártjába, mivel Pribicevics kilépése után ebben a pártban látják a legjobb garanciáját a polgári szabadságnak, valamint az állami és nemzeti egységnek. Elhatározták, hogy mindazokban a kerületekben, ahol befolyásuk van, — elsősorban Dalmáciában, Boszniában, a horvát tengerparton és Zagrebben — élénk agitációt fognak kifejteni a demokrata-párt érdekében.

A Vreme szerint a Davidovics-párt Horvátországban legfeljebb két mandátumra számíthat, de erre is csak abban az esetben, ha választási kompromisszumot kötnek a többi pártokkal. A demokrata-párt Zagrebben valószínűleg Radicsékkal közös listával fog fellépni, amely esetben a demokraták dr. Rojes volt képviselőt fogják jelölni. A demokrata-párthoz valószínűleg be fog lépni a horvát Zajednicának a volt Starcevic-párthoz tartozó része is, míg a volt haladópartiak bentmaradnak a Zajednicában, amely fuzionálni fog a Radics-párttal. Így az ellenzéki blokk pártjai egységes listával fognak fellépni.

A király vette kezébe a válság megoldását

Események helyett kombinációk — Megkezdődtek a királyi audienciák — Horvátország választásokra készül

Beogradból jelentik: A kormányválság változatlanul tovább tart és az előjelek szerint a megoldás nem is fog hamarosan bekövetkezni. Politikai körökben általános az a meggyőződés, hogy a korona alaposan fogja tanulmányozni a helyzetet és a király csak minden oldalról való tájékozódás után fog dönteni. — A helyzet megoldása most teljesen az uralkodótól függ és a politikai helyzet szerint fog kialakulni, hogy kire bizza a király a kormány megalakítását.

A válságnak kétféle megoldási módjáról lehet szó. Az egyik mód — amit a radikálisok és Pribicevicsék kívánnak — a parlament feloszlatása és új választások kiírása, a másik pedig a jelenlegi parlament további együtt-tartása és olyan kormány alakítása, amely parlamenti többséggel rendelkezik. Ha a korona az első megoldási módot választja, úgy ez választási kabinet megalakítását jelentené. Ebben az esetben a Pasics-Pribicevics koalíciónak nagy előnye van az ellenzék fölött és ebben az esetben alig lehet kétséges, hogy Pasics kap megbízást kormányalakításra.

Ha azonban a korona a második megoldási módot választaná, úgy az ellenzék lenne előnyösebb helyzetben, mert az ellenzéki blokk biztosítani tudja legalább a kormányzás kezdetére a parlamenti többséget, viszont Pasicsnak nincs semmi kilátása, hogy a jelenlegi parlamentben többséget tudjon létrehozni. Az ellenzéki körökben remélik, hogy sikerülni fog a királyt meggyőzni arról, hogy a jelenlegi parlamenttel az ellenzék tudná folytatni a kormányzást és a törvényhozói munkát. Ebben

az esetben az ellenzéki blokk alakítana kormányt.

Az ellenzék helyzetén azonban sokat rontott Radicsnak az az újabb interjúja, — amelyet más helyen közlünk — és a kormány igyekszik kihasználni azt a bántó hatást, amit a nyilatkozat — főleg annak Macedóniára vonatkozó része — szerb politikai körökben keltett. A kormány nemcsak sajtójában, hanem a koronának adott információiban is felhasználja ezt a nyilatkozatot, amellyel Radics, mint már annyiszor, ismét megnehezítette szövetségeseinek helyzetét. A föderalista pártok azonban remélik, hogy — úgy mint Radics ilyen tendenciózus nyilatkozatainak rendszeren — ennek is hamarosan megérkezik a cáfolata.

Jovanovics Ljuba és Korosec a királynál

A kibontakozást célzó királyi audienciák hétfőn megkezdődtek és pedig a parlamenti tradíciókhoz híven elsőnek Jovanovics Ljuba házelnök jelent meg a királynál kihallgatáson. Jovanovics délután öt órakor jelent meg az udvarban és egy óra hosszat ismertette az uralkodóval a politikai helyzetet. Utána Korosec, a klerikálispárt vezére jelent meg királyi audiencián, azonban nem meghívásra, mert Korosec délelőtt maga kért kihallgatást. Az audiencia után Korosec lekására ment, hogy kikerülje az érdeklődőket és így nem szivárgott ki semmi hír kihallgatásáról. Jovanovics Ljuba, a parlament elnöke hétfőn este megjelent a kormány konferenciáján, ahol beszámolt az udvarban szerzett benyomásairól. Keddre további audienciák vár-

Apad a Tisza

A Bega áradása is megállott

Becskekről jelentik: A beérkezett jelentések szerint a Tisza vizállása Novibecsejnél és ettől délre hétfőn három centiméterre apadt. A vizállás jelenleg 697 centiméter, amely pár nap alatt előreláthatólag méterekkel fog csökkenni. A vesztély a Tisza-vídeden mindenütt elmulott, mire a gátakat a községek megerősítették. A folyamhatóság véleménye szerint a viz lefolyása most már minden zavar nélkül fog megtörténni.

A Began az áradás a vasárnapi esőzések folytán hétfőre virradóra éjjel 6 centiméterrel emelkedett. Hétfőn este az apadás azonban a Began is megkezdődött s rövid pár óra alatt a vizállás két centiméterrel csökkent.

Kikézbcsítik az adómegállapításokat

Csak most készültek el a múlt évi jövedelem- és hadinyereségadó-kivetések

Már több mint egy évvel ezelőtt kezdték meg az adó-kivető bizottságok Szubotícán az adótárgyalásokat, amelyek a jövedelem- és hadinyereségadó kivetését készítették elő. Az adózók nagy számára és a feldolgozandó anyag terjedelmére való tekintettel azonban ezek az adótárgyalások nagyon lassan haladtak előre. A tárgyalások befejezése után még sokkal nehezkesebben haladt az adó-kivetés munkája, mert a pénzügyigazgatóság rendelkezésre álló munkaerő nem tudta a nagy anyagot gyorsan feldolgozni.

Már egy év múlt el anélkül, hogy az adófizetők tisztában lettek volna azzal, hogy mennyi jövedelmi- és hadinyereségadót vetettek ki rájuk az utolsó három évre visszamenőleg, ami nagy nyugtalanságot keltett az érdekeltek körében. Az ere-

Stinnes

Középtermetű, rosszul öltözött, fekete kecskészakállú ember, hatalmas görbe orral: ez volt Stinnes. A német antiszemita pénzemberét első látásra mindenki galicjai zsidónak kellett, hogy nézze, amint hogy nem akadt olyan látogatója, aki ne a legendás Stinnes egyszerű könyvelőjének gondolta volna az első találkozáskor. Pedig nem nélkülözések közt nőtt fel, nem munkás sorsból küzdte fel magát a legkiváltságosabbak közé, hanem már otthon is jólétben nevelkedett, mint vagyonos és tekintélyes kereskedő-iparos család tagja. Családja hosszu nemzedéken át, szentet bányászattal és hajózással, de mi volt ez az otthoni közepes üzem ahhoz a világraszóló hálózathoz képest, amivé ő fejlesztette! Nem a pénzért dolgozott, talán nem is a hatalomért, hanem magáért a munkáért. Konceptiója az volt, hogy termeljen, minél többet termeljen és csak kész árukat adjon ki kezéből, de a kész áru csak saját anyagából termelődött és az elkészítéséhez szükséges mindenféle koncernekben egyesítette, hogy ezt a konceptiót megvalósíthassa, de a termelés mellett nem vetette meg a spekulációt sem. A legnagyobb tőzsdei harcosok közé tartozott és a német márka pusztulásán, milliók és milliók nyomorán nőtt gigászivá Stinnes vagyona.

1870 február 12-ikén született a Ruhr-melletti Mühlheimben. Apja tengeri hajózáratokat tartott fönn és a fiatal Stinnes ugy kibővítette ezeket a járatokat, hogy csakhamar rendszeres kereskedelmi tengeri flottával rendelkezett a család. A Stinnes-hajók zakatoltak végig a Rajnán, Elbán, Oderán, tengeri

deti tervek szerint már tavaly ősszel, majd egy újabb terminus szerint idén januárban kellett volna megkezdődni az adók behajtásának, azonban ez mindeddig késétt, míg most elkészültek az adó-kivetések a szubotícai pénzügyigazgatóságon és az adómegállapítások kikézbcsítését hétfőn meg is kezdték.

Néhány napon belül tehát beérkeznek az előreláthatólag tömeges adó-felebezések, amelyeknek elintézése után kerül sor az adók behaj-

tására. Gazdakörökben máris sok panasz hallható azért, hogy a tekintélyes összegű adó-tartozások épp most, a nyári gazdasági munkálatok előtt akariák behajtani, holott, ha a pénzügyigazgatóságnak eddig nem volt sürgős az ügy, ugy a gazdákra való tekintettel már várhattak volna a gazdasági munkálatok befejezéséig, amikor a gazdák sokkal könnyebben tehettek volna eleget kötelezettségüknek, mint most, amikor nagy szükségük van minden fillérre.

Likvidál a bunyevác-sokác-párt

Passzivitásba akarnak vonulni a bunyevácok Kire számíthatnak Radicsék a Vajdaságban?

Predavec József, a Radics-párt alelnöke a napokban a »Bácsmegyei Napló« munkatársa előtt annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a bunyevác-sokác-párt kénytelen lesz likvidálni. Kijelentette azt is, hogy a választások alkalmával a horvát köztársasági parasztpárt a legerőteljesebb agitációt fogja a Vajdaságban kifejtetni és számít a nemzeti kisebbségek szavazataira is.

A Radics-párt vezérének ez a nyilatkozata — amely helyi politikai körökben élénk feltűnést kelt — megerősíti a »Bácsmegyei Napló«-nak azt a korábbi értesülését, amely szerint a bunyevác-sokác-párt a közeli választások alkalmával átengedi a teret a Radics-pártnak s nem is állít felötteket. Erről a kérdésről a szubotícai bunyevác-sokác-pártban már több mint egy hete folynak tanácskozások, anélkül azonban, hogy ezek eddig eredményre vezettek volna.

A pártban ugyanis két felfogás áll egymással szemben. Azzal már az egész párt tisztában van, hogy a választásokon a Radics-pártnal való együttműködésről szó sem lehet, de amíg az egyik csoport a teljes passzivitást kívánja, addig a párt másik része azt a felfogást vallja, hogy a bunyevác-sokác-pártnak nem szabad választóit a Radics-párt karjaiba lökni, hanem az esetben is önálló listával kell részvenni a választásokon, ha a Radics-párt külön je-

löltekkel szerepel is.

Azok, akik a bunyevác-sokác-párt hangulatát ismerik, egyöntetűen azt állítják, hogy a pártban előreláthatólag az utóbbi felfogás marad kisebbségben, mert magának a párt vezetőségének nagyrésze is inkább a passzivitás felé hajlik. Ennek a felfogásnak a hívei ugyanis belátják, hogy Radicsékkel szemben a párt nem tarthatná meg eddigi három mandátumát s így ilyen kevés eséllyel nem szívesen mennének a választásokba. Általában igen nagy elkedvetlenedés tapasztalható a bunyevác-sokác-pártban a Radics-pártnal felmerült ellentétek miatt s ez az elkedvetlenedés is a passzivitás és likvidálás felé tereli a párt híveit. Ezért már tényként lehet azzal számolni, hogy a bunyevác-sokác-párt feloszlik és a következő választásokon már nem vesz részt. Ha sikerül megállapodni a Radics-pártnal, a bunyevác képviselők egyrésze Radics-párti programmal fog fellépni.

A Radics-párt alelnökének reményeit, amelyek szerint a párt a Vajdaságban nagy választási eredményeket fog elérni, osztják a bunyevác-sokác-pártban is. Ezzel szemben radikális-párti körökről rámutatnak arra, hogy a horvát köztársasági parasztpárt legfeljebb annyi mandátumot szerezhet meg, amennyit eddig a bunyevácok tudtak szerezni, mert a Radics-pártot csak a bunyevác választók fogják támogatni. A

radikális-párt felfogása szerint még a bunyevác választók egyrésze is passzivitásban fog maradni, vagy más pártra adja le szavazatát, épp a Radics-pártnak a bunyevácok önálló szervezetét elfojtó törekvése miatt. A vajdasági nemzeti kisebbségek pedig, amelyeknek megvan a saját pártszervezetük, semmi esetre se támogatnak más pártot.

A radikális-párt részéről egyébként el vannak szánva a legélesebb harcra a Radics-párt ellen. A radikális-párt noviszadi főválasztmánya már a legutóbbi napokban elhatározta a legerélyesebb küzdelmet a bunyevác-sokác-párt ellen és ez az éles harc még csak megerősödni, ha a Radics-párt ellenfélként fog a kormánypárttal szembenállni.

A szlavóniai demokraták Davidovics hívei

Osziokról jelentik: Az oszijek demokrata-pártban a politikai események hatása alatt megtörtént a szakadás. Weisz Gyula pártelnök tisztségéről lemondott és vele együtt kiléptek Davidovics többi hívei is a pártból. A Davidovics-pártiak most külön alakultak meg és a legutóbb tartott alakuló ülésükön Muacsevics ügyvédet választották meg elnökükké.

Munkatársunknak az ujonnan alakult Davidovics-párt egyik vezető embere kijelentette, hogy a kiválási folyamata még nem fejeződött be. Azok között is, kik egyelőre még benmaradtak Pribicevicsék táborában, nagy az elégedetlenség és minden bizonnal számítanak arra, hogy a legközelebbi időn belül csatlakoznak a Davidovics-frakcióhoz.

Davidovicsék egész Szlavónia területére kiterjedő tevékeny agitációt fejtenek ki és máris több demokrata vidéki szervezet bejelentette csatlakozásukat hozzájuk. Hetenként egyszer megjelenő külön pártlapot is adnak ki, melynek első száma most jelent meg. A lap főszerkesztője dr. Ribár Iván, a szkupstina volt elnöke, míg felelős szerkesztője a lapnak a Pribicevics-párti »Jug«-nak volt szerkesztője, Kumarić Mátyás. Az új lap a »Demokrata« nevet viseli.

hajóit az Északi- és a Keleti-tengeren, a Földközi-tengeren mindenütt ott lehetett találni, de nem hiányoztak tengeri kolosszusai az Atlanti- és a Csendes-óceánon sem. A flotta növekedésével egyidejűleg alapította meg a német bányász- és kohóiparok koncernjét és a Rajnai-Westfali elektromosműveket, melyek egyetlen nagy ipartelepé fejlődtek ki a Ruhr-vidéket. Igazi karrierje a háború kitörésével kezdődött meg: Stinnes értett ahhoz, hogyan kell vérből aranyat csinálni. Rövid néhány hónap alatt kifejllesztette az ipari hinterlandot és 1915-ben már mindenki tudta, hogy Ludendorff háta mögött tulajdonképpen Stinnes vezet a német csapatokat. A Stinnes-gyárak mint gyártottak: fegyvereket és ágyukat, tengeralattjárót, katonai egyenruhákat. Minden kellék, amely a hadviseléshez szükséges volt, Stinnes-üzemekből került ki. Kerest...

Az összeomlás nem tudta maga alá gyűrni. A Stinnes-koncern nem lett a béke hősi halottja. Mialatt hadvezérek és politikusok kétségbeesetten és letörve vonultak vissza a polgári magányba, Stinnes kiállt a porondon és új harcra készült. A háború elvesztése őt nem gyűrte le. Pedig Lotharingában és Luxemburgban körülbelül ötven gyára került a franciák kezére. Ő ezek helyett is újakat alapított. A világhírű Lux-műveket beolvastotta a Gelsenkircheni Bányaművekbe és ebből a kétből megalakította a Rajna Elbai Gyárszövetséget. Háború utáni vállalkozásait azzal tetőzte be, hogy az egész német ipart behálózó Siemens-Rajna-Elba-Schuckert-Uniót létrehozta. Megszerezte egy petroleumvállalat és egy robbanószergyár részvény többsé-

gét, érdekltsége van a porcellániparban, a német-amerikai petroleumtársaságban, valamint automobils- és repülőgépgyárakban. Szakemberek kiszámították, hogy Stinnes huszonegy órában belül kész vasúti vonalat állíthat ki a Berlin-München távolsághoz szükséges sinekkel együtt saját ipartelepein s ez a vonat szénhiánytól sem félhetett volna, hiszen a német közszénermelés egységese Stinnes kezében van.

Üzleti eredményeinek megtartására hatalmas védelmi szervezetet létesített: összevásárolt minden valamire-való — és eladó — német lapot és a Stinnes-sajtó az ő akarata és érdekei szerint irányította a német közvéleményt. A Stinnes-cég kontreminalta a márkát, tehát a márka romlásának tempóját meg kellett gyorsítani: lapjai kiadták a passzív ellentállás hazafias jelszavát a franciákkal szemben a Ruhr-vidéken. A passzív ellentállás azt jelentette, hogy a Ruhr-vidék egész lakossága állami segélyekből élt, a márka utolsó ronggyá züllött, azokat a számlálatlan milliárdokat, amiket a Stinnes-koncern az állami jegyintézetből ipari kölcsönként felvett, most már a mellényzsebből visszafizethette. Aki fel merte emelni szavát a passzív ellentállás ellen, azt a Stinnes-sajtó lehaazárolta, egész addig, amíg Stinnes — a német kormány háta mögött — szerződést kötött Lubersac márkival az elpusztított francia vidékek felépítésére. Ezt az üzletét még Ludendorff és Hindenburg is haazárolásnak bélyegezték, de a vándlok hamar elhallgattak. Stinnes megértette velük, hogy ha sokat okvetetlenkednek — beszűnteti a fajvédő- és monarchista-mozgalmak segélyezését.

Működése nem szorítkozott csak Né-

metországra, megszerezte Ausztriában az Alpine Montan Társaságot s ezzel biztosította a stájer ércet, érdekltséget szerzett, vagy új vállalatokat alapított a világ minden részén és minden szakmában: Oroszországban, Angliában, Hollandiában, a három Skandináv-államban, Finnországban, a spanyol félszigeten, Szerbiában, Oláhországban, ázsiai Törökországban, Japánban, Braziliában és Argentínában. Amerikai lapok vagyonát száz millió dollárra becsülték már régebben és így Ford és Rockefeller után ő lett volna a föld leggazdagabb embere. Hogy ezt az egész nagy birodalmat ki tudja kormányozni ő utána, ma még tudni sem lehet. Maradt három fia és két leánya. Legidősebb fia, Róbert, aki 29 éves, eddig a család kizárólagos birtokait kezelte. Ifjabb fiai azokkal a vállalatokkal foglalkoztak, amelyekben a Stinnes-család csak rész-érdekltséget vállalt. Az argentinai vállalatokat két leánya ellenőrzi. Hogy fogalmat alkothassunk a Stinnes-vállalatok nagyságáról, megemlíjük hogy összes számuk 360, ezek közt még egy sereg szálloda is van, meg egy hirdetői ügynökség, mely majdnem egész Németország hirdetőszolgálatát centralizálta, mellékesen hat porcellángyár, ugyanannyi vegyipari üzem, azonkívül beláthatatlan sora a különböző vas- és faipari berendezéseknek. Maradtak óriási erdősegei a világ minden részében, így Erdélyben erős érdekltsége volt a Forestánál és Tiscánál. Magyarországon Krausz Simonnal kötött üzletet, melyek közül legjelentősebb a Lipták r.-t. kibővítése. Holttestét hétfőn délután hamvasztották el a berlin-wilmersdorfi krematóriumban.

Az ellenzéki blokk

közös választási listával lép fel a sombori kerületben

A sombori kerületi demokrata-párt Davidovicshez csatlakozott

Somborból jelentik: A sombori demokrata-párt vasárnap ülést tartott, amelyen a sombori kerületi demokrata-párt két részre szakadt. A párt majdnem egyhangúlag Davidovics Ljubához csatlakozott, csupán a párt kilenc tagja — aktív és nyugdíjazott állami tisztviselők — lépnek ki a pártból. A kilépettek meg fogják alakítani a Pribicsevics-pártot. A demokrata-párt elnöke, dr. Nkolics György is megtartotta eddigi tisztségét.

A demokrata-párt elhatározta, hogy a sombori kerületben erőteljes agitációt kezd és élénk választási propagandát készít elő. Ennek érdekében a demokraták már husvétkor ellenzéki népgyűléseket tartanak Somborban, amelyen részt vesz Ribar Ivan dr., a parlament volt elnöke, valamint a többi ellenzéki pártok kiküldöttei, így a földművespártiak is.

A sombori demokrata-párt egyben elhatározta, hogy a legközelebbi választásokon nem külön listával vesz részt, hanem az ellenzéki pártok közös listájával. Az egyesült ellenzék listavezetője Ribar Ivan dr. lesz.

Románia

védelmi szerződést köt Japánnal

Nagyszabású akció Oroszország körülzárására

A vitás Besszarábia miatt a román diplomácia minden erejével igyekszik megerősíteni pozícióját Szovjetország ellen. A román királyi pár párisi és londoni útját a nagyhatalmak védelmének kieszközölése végett rendezték és a szomszéd Oroszország elleni katonai szövetséget készítették elő a román kormánykörök azzal is, hogy Japán trónörökösét vendégül látták Bukarestben. A nagyszabású diplomáciai akciónak, amely eddig néhány kellemetlenséget hozott már Bratianu miniszterelnöknek, a jelek szerint két helyen eredménye lett: Párisban és Tokióban. A francia kormány, mint azt már jelentettük, a francia-csehszlovák szerződés mintájára hajlandó szövetséget kötni Romániával a besszarábiai status-quo fenntartására. Az angol lapjelentések szerint ugyanilyen értelemben döntött Japán is, amely, mint a Times közli, a közel jövőben szerződést ír alá, amely román-orosz háború esetén lép érvénybe. A szerződésben Japán kötelezettséget vállal arra, hogy szükség esetén nagyobb katonai segítséget nyújt Romániának, amely ugyanezt garantálja a szerződésben Japán számára arra az esetre, ha Japán konfliktusba keveredne a szovjettel.

A román kormány — mint a párisi lapok írják — Törökország megegyezését is tervbevette. Bratianu miniszterelnök és több román államférfi április 20-án látogatást tesznek Konstantinápolyban és valószínűleg ellátogatnak Angorába is. A török politikai körök állítólag szimpatikusan fogadják Románia közeledését és hajlandók Romániával barátsági szerződés megkötésére.

Lengyelország magatartása a Szovjetország körülzárására irányuló román diplomáciai akció kérdésében még ismeretlen. A legutóbb olyan hírek terjedtek el, hogy Lengyelország elutasította Francia-

országnak azt az ajánlatát, hogy orosz-román háború esetén Románia mellé álljon. Ezeket a híreket a lengyel hivatalos sajtóiroda megcáfolta azzal, hogy a lengyel kormány eddig nem tett nyilatkozatot. Legújabb párisi jelentések szerint

a román királyi pár párisi látogatása nem járt teljes sikerrel, mert Franciaország nem hajlandó a tervezett szerződésben arra kötelezni magát, hogy Oroszországgal való konfliktus esetén fegyveres segítséget nyújt Romániának.

Merénylet készült Horthy Miklós ellen

A budapesti rendőrség letartóztatta a terv elhatározóit

Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség hétfőn a következő komünikét tette közzé:

— A budapesti rendőrség letartóztatta Starol Sándor 23 éves vas-munkást és két társát. Hosszabb vallatás után bevallották, hogy Horthy Miklós kormányzó ellen merényletet akartak elkövetni. Starol kihallgatásakor anarchistának mondta magát

és kijelentette, hogy meggyőződése szerint a kormányzó elleni merénylet kötelessége volt. Két társát illetően a rendőrség megállapította, hogy a merénylet előkészítésében nem vettek részt, csupán tudtak Starol szándékáról.

A rendőrség a három letartóztatott munkást átadta az ügyészségnek.

A görög népszavazás a köztársaság mellett döntött

A királypártiak a szavazatok 30 százalékát kapták

Athénből jelentik: Az államforma kérdésében megejtett népszavazás vasárnap minden rendezés nélkül folyt le. A beérkezett jelentések szerint a köztársaság mellett a választók 70 százaléka szavazott. A rojalisták mindenütt elbuktak. Még azokon a vidékeken is, ahol biztos többségre számítottak. A republikánusok Tesszáliában és a szigeteken a várakozásnak megfelelően a szá-

vazatok több mint kétharmadát kapták.

Athénben vasárnap este a köztársaságiak nagy tüntetéseket rendeztek. A kivilágított utcákon késő éjfélig sok ezer ember éltette a köztársaságot. A tömegnek Papanasztasiu miniszterelnök beszédét mondták, amelyben méltatta a köztársaságiak győzelmét és hangsúlyozta, hogy ezután az általános megbékülésnek kell következnie.

Radics a bolgároknak kínálja Macedoniát

A horvát parasztvezér legújabb nyilatkozata

A Független Macedonia című bolgár irredenta lap legutóbbi számában Radics István nyilatkozatát közli, amely ismét nagy felháborodást keltett Radics ellen a beogradi politikai körökben. A horvát paraszt-párt elnöke ebben a cikkben nyíltan követeli Macedóniának Bulgáriához való visszacsatolását. Radics nyilatkozata — amelyet a beogradi külügyminisztérium sajtó osztálya tett közzé — így hangzik:

— A vidovdani alkotmányt csak forma kedvéért hozták meg; Pasics abban a törekvésében, hogy megteremtse Nagy-Szerbiát, amelyet Jugoszlávia-ként állít be, az alkotmányt csak álcának használta. Szabadság az SHS. királyságban nincs, azt eltaposták. Egyedül Beogradban van viszonylagos sajtó- és szólásszabadság. Beogradon kívül a reakció kényuraskodik, még maguk ellen a szerbek ellen is. Mindenfelé a korrupció és erőszak politikája uralkodik: Rigómezőn, Macedóniában és Montenegróban. Macedóniában a zsarnoki önkénytelenség szemben a forradalom és a titkos szervezetek akcióját a harc természetes útjai. Pasicsnak Alexandrov Todor adja meg a választ. Kérdezze meg önmagától Nincics, miért fejleszt ki Alexandrov Todor akcióját?

— Ami bennünket, horvátokat illet, Pasics centralisztikus politikája minket nem testvérként kezel, hanem fegyverrel bekebelezett népként. A gyűlölet a horvátok és szerbek között átmeneti és ezt Beogradnak mostani hozzánk való hivatalos viszonya tartják ebben, de azonnal el fog aludni, mielőtt bekövetkezik az ország helyes federalisztikus berendezése.

— Mi hiszünk Bulgária jó és őszinte baráti szándékában. Ezért rendeznünk kell hozzá való viszonyunkat és ehez az első lépés-

nek lesz, hogy Bulgáriának visszadjuk mindazt, amit tőle a bukaresti békeszerződéssel jogtalanul elvettek. Ezt meg lehet csinálni és csak így lehetünk egymás barátai. Nálunk Horvátországban egyáltalában nem fordítanak figyelmet a Bulgária ellen lanszirozott intrikákra, mert jól tudjuk, hogy ez Pasics műve, csak azért, hogy elterelje a figyelmet Fiumének Olaszországnak való átengedéséről.

— Pasics radikális kormánya, mióta csak uralmon van, egyebet sem csinált, mint álmodozik és új háborukat készít elő és pedig két irányban: belső háborút Szerbiában, Macedóniában, Montenegróban, Boszniában, a Vajdaságban, Dalmáciában és Horvátországban és külső háborút Bulgária ellen.

— Másik fontos szomszédunk Albánia. Ha majd helyes módon rendeztük politikai és földrajzi határainkat Bulgáriával, Albániával és a többi balkán államokkal, akkor megfelelő mértékben csökkenteni fogjuk hadseregünket és az egész militarista-rojalista rendszerünket. A békés szomszédság meg fogja könnyíteni az unio vagy föderáció útját, ami magamagától meg fog jönni. Meg fog jönni forradalmi úton és a földművesek együttműködése útján, amelyben az intelligencia főszerepet fog játszani.

— Ami a mostani válság kialakulását illeti, arra nézve a következőket mondhatom: Már a katonai körök nem állanak Pasics mögött, kivéve a Fehér Kéz szervezet egy kis csoportját. A választásokon a radikálisok rovására a földműves párt fog megerősödni és ez az, amitől Pasics legjobban fél. A horvátok a földműves pártnak kezdet fog nyújtani. Én tehát

nem hiszem, hogy Pasics tartathatná magát és meg fog bukni az ellenzék nyomása alatt. Ha új választásokat kívánna, annál rosszabb neki.

— Sokan közülünk csak attól félnek, hogy végül is becsapnak bennünket a szerb demokraták és hogy maga Davidovics is az utolsó pillanatban átpártol Pasicshoz és hogy ilyen módon kijátszák a horvát köztársasági parasztpárt képviselőit. Azonban tudni kell, hogy Davidovics Ljuba becsületes ember, amit még az ellenfelei is elismernek és ugyanilyen becsületes Jovanovics Joco is, a volt londoni és bécsi követ és ilyenek a többi demokrata és földműves-vezérek is. Éppen ez a különbség az ellenzék és Pasics-kormányának erkölcsi között.

— Csak egyszer döntse meg Pasics káros uralmát az új kormány, Jugoszlávia minden nemzeti-ségétől támogatva, hozzá fog látni a szerb földművespárt is a demokratapárt tradícióinak megvalósításához, valamint a horvát köztársasági parasztpártéinak is. Jugoszlávia őszintén demokratikus elemeinek ilyen együttes kormányzása folytán Makedónia viszszerenyi biztonságát és rálephet a maga fejlődése útjára. Montenegró is meg fog szabadulni lakosságának vad üldözésétől és falvainak földulásától, Bosznia igazsághoz és békéhez jut, a Vajdaság megszűnik a fosztogatás tárgya lenni és Horvátország is lassankint rátérhet a zagrebi önkormányzatra.

Az interjút, amely Bécsből van kelteve, a macedóniai lap Unterberger D. aláírásával közli. Ez a név sajtóköri körökben teljesen ismeretlen.

Az orosz kommunista-párt átszervezése

Béke Trockij és Sinovjew között

Varsóból jelentik: Az orosz kommunista-párt belső válsága megoldódott. A két csoport — Sinovjew és Trockij frakciója — a legutóbbi végrehajtóbizottsági ülésen megegyezett a párt átszervezésének keresztülvitele tárgyában és ezáltal sikerült a kommunistapárt kettészakadásának veszélyét elhárítani.

A Trockij vezetése alatt álló kisebbség tudvalevően, pártdemokráciát követelt: a tagok egyenlőségének szigorú megvalósítását és a felelős helyeknek — elsősorban a végrehajtóbizottságnak — választás útján való betöltését. A jelenlegi végrehajtóbizottság — amelyben Sinovjew hívei vannak többségben — ezzel szemben a kinevezésekkel dolgozó rendszert akarta továbbra is fenntartani, a fegyelem rideg alkalmazásával. A pártdemokráciára irányuló kívánság azonban olyan erős volt, hogy áttörte a tanácskozási falait, erős visszhangra talált az egész országban, úgy, hogy végül is Sinovjew híveinek engednie kellett. A végrehajtóbizottság magáévá tette az ellenzék követeléseit s egy határozati javaslatban azok háromnegyede részét megvalósította.

Az ellenzék indítványairól a végleges döntést a május 10-én tartandó pártkongresszus fog hozni, amely előreláthatólag elfogadja a végrehajtóbizottság javaslatait, amelyek közt szerepel az is, hogy újabb tömegeket vonjanak be a párt kereteibe.

CIRKUSZ

Gyermekdarabok 1924-ben

Ez talán nem is krocki, nem humoros, inkább egy derűs történet, amelynek értékéből mit sem von le az a körülmény, hogy valóban megtörtént. Magam nemcsak tanúja, de egyenesen egyik résztvevője voltam a történetnek.

A nagy nemzetközi hotelben, alul lakom, sok a gyerek. A világ minden tájáról gyerekek, köztük sok magyar. Szép időben a gyerekek játszanak a tengerparton, de ilyenkor, amikor esik, beszorulnak a hotel falai közé és ott próbálják agyonütni az időt. Tegnap a kis zongorateremben egy nyolc éves Jancsi nevű pesti fiú és egy Livia nevű hét-nyolc esztendősi pesti kisasszony színházat játszottak. A társulat harmadik erőssége a liftboy volt, aki üres órában a vendéggyerekekkel szokott játszani, miután tíz éven alul még a magyarok is demokrata módon gondolkodnak. A liftboyról még el kell mondanom, hogy az olasz földön kisebbséget képvisel, amennyiben délszláv, Milánnak hívják és tíz éves. Itt hosszú ideig Frédinek hívták, a hoteligazgató adta neki azt a nevet, mondván, hogy az szebb, mint Milán. De Frédi nekem bevallotta, hogy őt tulajdonképpen Milánnak hívják és látszott rajta, hogy erősen sóvárog a régi neve után.

— Azért lettem Frédi, — mondta — mert az szebben hangzik, mint Milán. — Az nem igaz — szóltam — a Milán nevet királyok is viselték már, de a Frédit csak liftboyok.

Másnap Frédi-Milán audiencián jelent meg az igazgatónál és protekcióját igénybevéve visszakapta az őt jogosan megillető Milán nevet.

Tehát ők hárman, Livia, Jancsi és Milán megnyitották a színházat. Egy kis emelvény volt a színpad, nyolc szék a teremben, a nézőtér. Mikor engem megláttak, odahívtak.

— Tessék jönni megnézni az előadást. A színház általában nagyon érdekel, tehát nyomban helyet foglaltam az egyik széken. A Jancsi azt mondta, hogy ő az igazgató és a kezembe nyomott egy papírt.

— Ez a jegy. Egy lírába kerül, mert első sorban tetszik ülni.

Befizettem a pénzt. Közben sikerült még három nézőt fogni. Egy magyar urat, egy német hölgyet és egy olasz bácsit, aki azonban csak félírási jegyet vett mondván, hogy ő jól lát, a második sorból is.

Ezzel megkezdődött az előadás. Az igazgató a lámpák elé lép és így szól:

— Mivel nincs függöny, tehát amikor azt mondjuk, hogy nem szabad ide nézni, akkor tessék hátrafordulni.

Nagyszerű megoldás! Így is történt. Hátrafordultunk és mire szabad volt odanézni, egy szék volt a színpadon és azon ült a kislány. Nagy érdeklődéssel néztem a játékot. Pontosan így folyt le: kopogtat a külső ajtón és bejött a Jancsi gyerek. Minden átmenet nélkül így szól:

— Légy a feleségem!
— Nem! — mondta a kislány.
— Sok pénzem van!
— Nem, soha!
— Palotám van!
— Nem!
— Autóm
— Nem.

A kiköszörözött kérés erre kivett a zsebéből egy csomó papírt.

— Látod — így szól — csupa dol-lár!

A kis nő erre megfordult és azt mondta:

— Nem hamisak?
A közönség soraiban erre mi ketten magyarok nevetni kezdünk, mire az olasz bácsi sajnálta, hogy ő nem érti és felszólt a színpadra:

— Bitte deutsch! Wier verstehen nicht! Oder zurück das Geld!

Jót nevetett a viccen, de a két pesti gyerek, aki tudott németül, nagyon megijedt. Egy pillanatra megtört a dia-

logus, tanácskoztak egy darabot, aztán a fiú tört németiséggel így szólt:

— Német művésziünk mindjárt sorra kerül.

És rámutatott a német művészre. Ez volt a Milán. Sok gombos egyenruhában várta a jelenést és közben figyelte nem-e csenget a lift. Miután a válasz a közönséget megnyugtatta, a párbeszédet folytatták:

— Nem hamisak! — szólt a fiú. — Én kerestem.

— Tisztességes uton kerested? (Itt van a darab morálja!)

— Igen — szólt a kérés — a tőzsdén kerestem.

Nagy derűtség. Tisztesség és tőzsde. A nő folytatta:

— Jó, akkor a feleséged leszek.

Ezzel pukkedt csináltak és leléptek a színpadról. Az igen vékony cselkményű darabot, amely oly nagyszerűen adta vissza a mai gyerekéskészítést, megtapsoltuk. Most jött a német szám.

Rövid megbeszélés után Milán helyet foglalt a széken és várt. Kisvártatva jött a primadonna, ezuttal mint táncosnő. Erre Milán így szólt németül:

— Táncolj nekem.

— Nem.

— Pénzt adok.

— Nem.

Milán kivett egy csomó papírt a nadrágja zsebéből. Mert a játéknál minden az anyagiakra ment. A lány elvette a pénzt és nagyon rossz németiséggel így szólt:

— Most nálam a pénz, de nem táncolok.

Milán felugrott és nyakonragadta a nőt. Emlékező az érdekes drámai fordulaton hirtelen megszólalt egy csengő. Milán felkapta a fejét a csengő szavára. Ebben a pillanatban a csengő még egyszer, most már erősebben csilingelni kezdett. Milán erre szó nélkül eleresztette a táncosnő nyakát és elszaladt. A legizgalmasabb drámai cselkmény előtt. A kislány utána kiáltott:

— Mi az? Miért szaladsz el? Nincs benne a szerepben! Milán dühösen fordult vissza:

— Nem hallja a liftcsengőt?

Ezzel vége szakadt az előadásnak.

(Abbazia, 1924. tavaszán.)

Stella

Megrendszabályozzák a kivándorlási ügynökségeket

Megszüntetik az ügynökségek tisztességtelen versenyét

A kivándorlási ügynökök ellen elhangzott számtalan panasz nem volt hiábavaló, a zagrebi kivándorlási biztosság főnöksége hozzálatott a kivándorlási ügynökök megrendszabályozásához. A hajóstársaságok megbízottai a legmesszebbmenő akciót folytatják a falusi lakosság körében, hogy kivándorlásra csábítsák őket, mert a kivándorlók után magas jutalékot kapnak. Azokat, akiket sikerült rábírni arra, hogy otthonukat elhagyják, többé nem engedik ki kezeik közül, míg hajóra nem ültették őket. Az elhatározástól a kivándorlás megvalósításáig még hosszú az út; az utlevelek és egyéb okmányok megszerzése, a hajójege megváltása mind körülményes munka az egyszerű emberek számára, milderre azonban szívesen vállalkoznak az ügynökök, természetesen külön jutalmazás ellenében. A hajózási irodák — hogy minél több áldozatot szerezzenek — figyelemmel kísérik, hogy kik kérnek Amerikába utlevelet és ha a kérvény elintézését

nyert, sietnek egymást megelőzni abban, hogy erről az érdekelteket értesítsék és felajánlják a hajójeget. S mindjárt foglalót is kérnek és külön jutalmat a hajón való helybiztosítása végett. Az ügynökök prospektusaikban feltüntetik mindazokat az előnyöket, amelyeket hajóikon az utazás biztosít és a legmesszebbmenő kényelmet biztosítják számukra. Hogy ez a kényelem a valóságban milyen — arról a kivándorlók panaszos leveleiből mindenkinek tudomása lehet.

Mivel az ügynököknek ez az eljárása nemcsak a kivándorlók érdekeit sérti, de a kivándorlási törvénybe is ütközik, az állami kivándorlási biztosság főnöksége elrendelte, hogy az ügynökségek csak azokat a kivándorlókat értesíthetik az engedélyekről, amelyekről a biztosság hivatalosan értesíti őket. Egyben megtiltotta a hatóságoknak, hogy a kivándorlásra és kivándorlókra vonatkozóan az ügynökségeknek információkat adjanak.

Amerika felé

— A Bácsmegeyi Napló Amerikába küldött munkatársától —

III.

Newyork, 1924. március végén

Magyarok, mindenütt magyarok. Ha beülök a párisi gyorsvonatra, minden második fülkébe magyarokkal találkozol és ha átmegyek a harmadik osztályba: magyar beszéd, magyar ének üti meg a füledet. Azok elegáns, világhírű új gazdagok, hangosak, kellemetlenek és parvenük, emezek szegény, magyar munkások, szerények, csöndesek, idegen világnak vágnak neki, valami furcsa bizakodó szomorúsággal, reménykedő fájdalommal.

Az egyik az apjához megy, a másik az ura után, a harmadiknak bátyja küldött hajójeget. Egy-egy amerikai magyar, aki látogatásban volt odahaza — gyári munkás vagy cukrász — manikűrözött kezű, arany óralancos, fölényes és angol szavakat kever a beszédbe, de azért jó hortobágyi angoldialektusban ropogtatva, becsületes Newyorknak mondja Newyorkot. Pedig egyik-másik Jánosnak, Mihálynak, aki valamikor kisbéres volt otthon, borotválva van már a bajsza és Mr. Kovácsnak vagy Mr. John Szabónak mutatkozik be és büszke nyomatékosan éljezi ki neve előtt a mистert

*

Páris tele van magyarral: a Boulevard l'Opera vagy a Plac de la Con-

corde-on mindenütt hallok magyar beszédet és összetalálkozol összes, megszokott tőzsdébizományos ismerősséddel, akik — ők tudják mért — szakált növesztettek, hogy meg ne ismerjék őket.

A Gare de l'Este körül csizmás, nagybajszu magyarok tarisznyáznak, Troyes közepé igyekeznek.

— Van ott egy ismerősünk — mondják — megkeressük. Vállalunk akármi-lyen munkát.

És úgy vágnak neki ennek a bolond, idegen világnak, mintha Fegyvernekről Szolnokra mennének. A Saint Lazare pályaudvar környékén magyarokkal és szerbekkel találkozom, Bácskából, Bánátról jönnek.

A vasuton ismerkedtek össze, francia szénbányában próbálkoznak. Egy kukkot sem tudnak franciául. Az ösztönük vezető-e vagy a jóisten vigyáz rájuk?!

*

A Berengária a világ legnagyobb és leggyorsabb luksuszahója. Uszó szállodának vagy uszó városnak szokás nevezni. Egyik sem találó. A technika legsodásabb alkotása, 52.000 tonnás, naponként megtesz hétszáz tengeri mérföldet. Röpül az Óceánon és észre sem veszed, hogy megy.

Ötzed magunkkal utazunk ezen az uszó kolosszuson, én a hatodik emele-

ten lakom — lefelé — a konyha és szálló személyzete nyolcszáz ember. Ragyogó tánctermek, dohányzó, téli kert, éttermek, hallok, amelyek fényesebbek, kényelmesebbek, mint bármelyik nagyvárosi nagyszállóé vagy étteremé. Játékterek, tornatermek, uszoda és fürdők, elegáns lakásnak is beillő kabinok. Borbélyműhely, üzletek, irodák, távirásátor, feladhatod a táviratodat, ami szikratávíron megy tovább, minden reggel friss lapot kapsz — tizenhatoldalas — aminek híreit a szikratávíró veszi fel, a hajó szerkesztőse állít össze és nyomdája ad ki. Elsőrangú zenekarok, esténként koncert és tánc smokingos urakkal és estélyi toillettes hölgyekkel.

Viharos a tenger. A hajó sétányon hol az egyik, hol a másik hogy támaszkodik neki a vasgerendáknak és egy nem éppen gusztusos foglalkozású matróz, a világ legtermészetesebb közömbösségével hinti a homokot, hogy el-tüntethesse azokat a nyomokat, amelyeket az a furcsa betegség okoz, ami nevébe felvette jelzőként a világ leg-nagyszerűbb csodáját, a tengert.

Magyarjaink azonban fel sem veszik a hullámok játékát. Jó gyomor a magyar gyomor, meg sem kottyan annak a tenger.

*

Egy igen derék és kedves pappal: Páter Hugolinál utazunk, ferencrendi barát, Amerikába küldték, ahol tótoknak és magyaroknak fog prédikálni. Új hazába megy. Idegenek közé, akiknek a nyelvét sem tudja. Vágyakozva, elmerengve gondol haza.

...Gyönyörű az éjszaka. A csillagvilágos eget tündéri képben veri vissza a beláthatatlan, végnélküli Óceán. Messziről nagyon-nagy távol felbukkannak egy hajó leirhatatlanul szép kivilágítása, azután eltűnik — mintha elmerült volna. — Kihallik a bálteremből a finom, lágy tánc-muzsika. Hangos jókedv, élének örülő, gazdag és elegáns emberek kacagása. Fehérruhás pincérek suhannak frissítővel, a hajósétányon minden csupa mosolygás, derű.

A páter belemereng a habok és csillagok csillanó játékába. Néz, néz, arrafelé, ahonnan jöttünk és jönnek velünk isten tudja hányan, mindig többen és többen. Két meleg könnyesepp gördül végig az arcán; halkán — szinte magának mondja:

— Édes anyám már tul van a hietven... Vajjon fogom-e még ebben az életben látni?...

És akkor, mintha rendezte volna valaki, tánc-szünetben, egészen véletlenül rázendít a zenekar egy magyar nótára. Ezt a másodpercet sohasem fogom elfelejteni.

Kun Andor

A szocialisták győztek a dániai választásokon

Szocialista-kormány alakul Dániában

A Havas-ügynökség jelenti Koppenhágából, hogy a dán nemzetgyűlési választások, amelyek simán folytak le, mint előrelátható volt, a baloldali pártok győzelmével végződtek. A választásokon a kormánytámogató konzervatívok pártja 28, a baloldali koalíció 45, a szociáldemokraták 55, a radikális polgári párt 2, német kisebbségi 1 mandátumot szerzett. A konzervatívok szavazatait különösen a szociáldemokraták hódították el, akik 12 mandátummal többet kaptak, mint a mult választásokon.

A választásokon szenvedett veresége következtében a Neergaard-kormány vasárnap benyújtotta a királynak a kormány lemondását. A király hétfőn megbízta Stauningot, a szociáldemokrata párt vezérét az új kormány megalakításával. Strauning a megbízatást elfogadta

Részvénytársasági alapon építik meg Novisadon a vízvezetékét

Novisadról jelentik: A város tanácsa már régen programjába vette a vízvezeték kiépítését, a terv megvalósulása azonban anyagiak hiánya miatt egyre késik. Néhány hónappal ezelőtt egy angol társaság kezdett tárgyalásokat a város vezetésével a vízvezeték kiépítéséről, a tárgyalások azonban eredménytelenül végződtek. A vízvezeték tervének megvalósulása érdekében most a novisadi háztulajdonosok indítottak akciót, amely előreláthatólag sikerrel végződik.

A novisadi háztulajdonosok ugyanis gyűlést tartottak, amelyen a vízvezeték kiépítésének kérdésével foglalkoztak. A gyűlésen elhatározták, hogy felszólítják a város vezetését, alakítson részvénytársaságot a vízvezeték kiépítésére. A terv szerint a részvénytársaság huszonötmillió dinár alaptőkével alakulna meg, amelyben Novisad városa tizenhárom millió dinárral venne részt, míg a hátralévő tizenkétmillió dinárt a novisadi háztulajdonosok jegyeznék.

A haláldereglye

Zentán három nő befulladt a Tiszába

Szentáról jelentik: Szombaton délután a sztaribecseji piacról Futó János csónakos-mester dereglyéje husz utassal, legnagyobb részt piaci árusokkal elindult a Tisza tulsó partján lévő Novibecse felé. A révész a vihar miatt nem a szokott utirányt választotta, hanem, hogy hamarabb a tulsó partra jussanak, egyenesen keresztül vágott a folyón. A víz most a Tisza tulsó partján húzódnó nyárfa-erdőt is ellepi; így történt, hogy a dereglye nekiment egy nyárfa koronájának — amely nem látszott ki a hullámokból — és a dereglye léket kapott. Amikor a víz behatolt a csónakba, az utasok közt pánik támadt, mindnyájan a dereglye egyik oldalára húzódtak, mire az felborult és a benne ülők a vízbe fordultak.

Az utasok közül hárman, *Figura* Mária piaci árusnő és *Kiss* Gyuláné, tizenégy éves leányával együtt, befulladtak a Tiszába. A többiek a vízből kiálló fák ágaira kapaszkodtak fel és így várták meg, amíg a mentőcsónakok a szerencsétlenség színhelyére értek.

A három halottat vasárnap reggel ötkor a tiszai halászok kifogták a vízből. Temetésük vasárnap délután ment végbe a környék lakosainak nagy részvétele mellett.

Ötvenmillió frankot vesztett a bécsi pénzpiac a frankspekuláción

Hivatalosan megállapították a besszpekuláció eredményét

Bécsből jelentik: A bécsi tőzsdei kamara az elmúlt héten bizottságot küldött ki annak a megállapítása végett, hogy a francia frankkal üzött spekuláció folytán milyen veszteségeket szenvedett. A francia franknak az erős baissa után bekövetkezett gyorsiramu áremelkedése — mint ismeretes — az első napokban teljesen megingatta a bécsi piacot és több százmillió frankra becsülték a bécsi bankok és magáncégek veszteségét.

A bizottság most hivatalosan megállapította, hogy összesen 162 bankcég szenvedett veszteséget a frankspekuláción. A veszteségek összegét egyelőre nem lehet pontosan megállapítani, mert ennek nagysága attól az árfolyamtól függ, amelyet a

frank a leszállítás idején meg fog érni. A mostani árfolyam szerint a veszteség összesen ötven millió frankot tesz ki.

Bécsi és külföldi bankkörökben ezt a hivatalos becslést nem tartják megbízhatónak, mert az általános vélemény szerint a nagyobb bankok és magáncégek veszteségeiknek és frank szállítására fennálló kötelezettségeiknek csak kis részét közölték a bizottsággal, hogy így a cégiükbe vetett bizalom megrendülését elkerüljék.

A szanálási vita

A magyar nemzetgyűlés hétfői ülése

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés hétfői ülésén, amely reggel hét órakor kezdődött, *Saly* Endre szociáldemokrata szólt fel elsőnek. Hangsúlyozta, hogy tizenötezer köztisztviselő elbocsátását nem tartja komoly redukciónak és kijelentette, hogy a szanálási törvényjavaslatot nem fogadja el.

Biró Pál egységes-párti megállapította, hogy a felszólalók legnagyobb része a multtal foglalkozott, ahelyett, hogy a jövőről beszélt volna. A termelés — mondotta — mindent elkövet az ország talpraállítása érdekében. A külkereskedelmi mérleg deficitje 330 millió aranykoronáról 80 millióra csökkent. Szemben *Andrássy* Gyula gróf felszólalásával, nem tartja megalázkodásnak, hogy Magyarország szerződéseket köt a szomszédos államokkal. A javaslatot elfogadja.

Szabó Imre szociáldemokrata rövid beszéde után *Strauss* István pártunkivüli a javaslat mellett szólt fel.

Eckhardt Tibor fajvédő ellenzi a javaslatot. Külföldi kölcsön felvétele ellen elvileg nincs kifogása, csupán a feltételeket nem tartja megfelelőeknek. Vállalja a felelősséget a szanálás meghiusulásáért. Támadta a kormányt, hogy nem tud a magyar kisebbségek érdekében semmit sem elérni a népszövetségnél.

Az ülés folyik.

Éjjel a kávéházban

Igazoltatás Zentán

Főtárgyalás a subotica-i törvényszéken

Emlékezetes még az az eset, amidőn mult év január 11-ről 12-re hajló éjszaka két óra tájban a szentai Eugén-kávéházban nagy botrány játszódott le. *Benedek* Andor kereskedőt, — aki egy barátjával cigányzene mellett mulatott a kávéházban — inzultálás után a nacionalisták bekisérték a városházára, mert állítólag szidalmazta a szerbeket és engedély nélkül revolvert hordott. *Benedek* a szentai rendőrség letartóztatta és átkísérte a subotica-i ügyészségre, ahol néhány napi fogvatartás után szabadon bocsájtották, de az eljárást folytatták ellene.

Ebben az ügyben hétfőn tartotta meg a főtárgyalást a subotica-i törvényszéken *Paulovics* István törvényszéki elnök tanácsa. Az államügyészség izgatással és tiltott fegyverrel vádolta *Benedek* Andort, aki a hétfői főtárgyaláson kijelentette, hogy az izgatás vádjában ártatlan, de fegyvert engedély nélkül viselt.

Az esetet úgy adja elő, hogy 1923. év január 11-én este 10 órakor *Weber* Károly — szentai ügyvédjelölt — barátjával bement az Eugén-kávéházba és ott mulattak. A cigány főlváltva szerb és magyar nótákat játszott. Éjfél tájban — az elfogyasztott likőr hatása alatt — már hangos kezdett lenni a mulatozás. Később bejött a kávéházba *Krsztanosics* nacionalista három barátjával és hívtak engem asztalukhoz. Azt mondta *Krsztanosics*, hogy nálam revolver van és ki akart kutatni. Nálam valóban volt revolver, azt titokban kivettem zsebemből és átadtam *Weber*nek. Mikor pedig ki akart kutatni, kérdeztem tőle, hogy mi jogon tart motozást.

Erre megütött, *Weber* is megütötte *Weber* a neki átadott revolvert letette egy székre. *Krsztanosics* kérdezte: Kié a fegyver? Az enyém, feleltem. Erre megfogott és azt mondotta: Gyerünk a rendőrségre és bekisértek. Nagyon ittas volt. Nem emlékszik arra, hogy mit beszélt.

Weber Károly ügyvédjelölt az első tanu, aki kijelenti, hogy állandóan együtt volt *Benedek*kel, de nem hallotta, hogy szidalmazta a szerbeket. *Krsztanosics* mondotta, hogy *Benedek* szidalmazta a szerbeket és tetteleg inzultált bennünket. Aztán bekisértek a rendőrségre.

Turzó József, az Eugén főpincére kijelenti, hogy egész éjjel a kávéházban tartózkodott. Nem hallotta, hogy *Benedek* szidalmazta a szerbeket. Kihallgatják még *Bernát* Márton szobafestőt, *Preradovicsot*, *Popovics* Radivoj gépészt, *Bicskei* János és *Kaupert* György pincéreket. Ezzel véget ért a bizonyítási eljárás és a perbeszéd után a bíróság *Benedek* Andort az izgatás vádjá alól felmentette, de tiltott fegyverviselésért 8 napi elzárásra ítélte, a mit a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vett.

A bajmoki állomásfőnök

Nyilatkozat a kereskedők deputációjának vádjaira

A »Bácsmegyei Napló« 9-iki számában közölt cikkekre vonatkozólag *Pestalics* Gyula bajmoki állomásfőnök nyilatkozatot küldött be hozzánk, amelyben a következő tényállítások és cáfolatok vannak:

Nem igaz, hogy ő rettegésben tartja a bajmoki kereskedőket, hogy brutális, nem igaz, hogy őt a rendőrség valaha is le akarta tartóztatni s hogy érdekében interveniáltak.

Nem igaz, hogy csak féléve van Bajmokon, mert egy esztendeje teljesít ott szolgálatot. Ez alatt az idő alatt panasza sohasem merült fel ellene. Egyetlen egy ur panaszkodott, aki bizonyos előnyöket akart élvezni a többiek rovására, természetesen sikertelenül. Hogy a bajmoki kereskedőknek nem igen volt panaszuk ellene, annak bizonyossága, hogy a *Bajmoki Kereskedők és Gyárosok Egyesülete* dísztaggá választotta. Az erről szóló okmányt *Pestalics* felettes hatóságának átadta.

A deputációzó urak egyike nem is olyan régen a vasutigazgatósági közegeknek úgy nyilatkozott, hogy még nem volt Bajmokon ilyen korrekt uriember állomásfőnök.

Az állítólagos botrányra nézve azt állítja *Pestalics*, hogy *Fleiser* Szaniszló az irodájában rátámadt s felelősségre vonta, hogyan mer vagonja után álláspénzt felszámítani. *Fleiser* már előbb szabálytalanságok elkövetésére akarta rábírní. Az ezt bizonyító levelet a felsőbb hatóságnak beszolgáltatta.

A nyilatkozaton a következő aláírás van: *Pestalics* Gyula állomásfőnök, tiszteletbeli tagja a bajmoki kereskedők és gyáriparosok egyesületének.

Hóviharok Ausztriában és Németországban

Több helyen megakadt a vasuti forgalom

Bécsből jelentik: Vasárnap éjszaka Ausztriában és Németországban erős hóviharok voltak. A Déli vasut ausztriai vonalain a hóvihar nagy mértékben akadályozta a forgalmat és a vonatok csak többórás késéssel tudták a forgalmat lebonyolítani. A vastag hórétegek miatt a távirat- és telefonvezetékek több helyütt elszakadtak. Felsőstájerban, az Enn völgyében a hó 15—20 centiméter magasan fekszik. Grázban a hőmérséklet 5 fokra süllyedt a fagyponthoz alatt. A stájer hegyeket mindenütt hó borítja. Bécsben a hóvihar után erős esőzés és szélfuvás állt be. Több ház az eső miatt beomlott. A tüzoltóságnak vasárnap hétszer kellett ki-

vonulnia, hogy a veszélyeztetett házak lakosságának segélyt nyújtsanak.

Nagy hóeséseket jelentenek Németországból, Angliából, Franciaországból és Svájcól is. Münchenben vasárnap egész napon át havazott. Bajországnban a vasuti közlekedésben, ugyszintén a távirati- és telefonforgalomban zavarok álltak be. Igen sok helyütt ledőltek a telefonpóznák. Forgalmi zavarok álltak be Németország északnyugati részén és Hamburg környékén is.

Nagy hőség Indiában

A *Times* kalkuttai jelentése szerint India északi részében hat hét óta szakadatlanul féltelmes hőség és szárazság uralkodik. Az indiai gyapottermés nagy része a száraz időjárás miatt elpusztult. A lakosság körében a hőhullám miatt járványok pusztítanak.

Az óvatos öngyilkos

Letartóztatták a sikkasztó kolozsvári adópénztárost

Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári adóhivatal főpénztárosa, *Danilescu* Alexa dr. néhány nappal ezelőtt hivatali szobájában mellbelőtte magát, mert — mint hivatalnok-társainak mondotta — pénzesszekrényét felnyitva találta és abból négymillió lei hivatalos pénz hiányzott. A főpénztáros ismerősei bizonyosra vették, hogy *Danilescu* teljesen ártatlan és csak azért követte el az öngyilkossági kísérletet, mert félt, hogy a pénz eltünéséért ennek ellenére is őt vonják majd felelőségre.

Szombaton váratlan fordulat állt be az ügyben: *Pop* dr. államügyész megjelent a szanatóriumban, ahol *Danilescu* ápolják és elrendelte őrizetbevételét. A betegszoba ajtaja elé mindjárt két detektivet állítottak, akik vigyáznak arra, hogy az életbenmaradt öngyilkos-jelölt meg ne szökhesen. Az adóhivatali főpénztáros — mint az orvosok megállapították — rendkívül óvatosságot tanúsított tette elkövetésekor, csak a bőrt lőtte keresztül a gyomra fölött; még láza sincs, úgy, hogy egy-két napon belül teljesen gyógyultan hagyhatja el a szanatóriumot.

Kihallgatása során megmaradt amellett, hogy a hiányzó pénz az előző este még megvolt és csak az éjszaka folyamán lopták el ismeretlen tettesek. A rendőrség ezzel szemben megállapította, hogy *Danilescu* rendkívül költséges életmódot folytatott, továbbá, hogy hivataliszobájában a kérdéses éjszaka nem járhatott senki. A leg súlyosabb gyanuk *Danilescu* ellen azonban az, hogy az öngyilkosság napjára várták egy rovincsoló-bizottság megjelenését, amelynek felül kellett vizsgálnia — két év óta először — a pénztárt.

A bonyolult bűnygyben a vizsgálatot egy-két napon belül befejezik és akkor hozzák csak nyilvánosságra a tényállást.

PYRAM

PYRAM

PYRAM

HIREK

SZALUTÁLUNK

Először a kis hetyke öregur szalutált bele a délutáni nyugalomba. Az öregurat eddig azért utáltam tiszta szívből, mert mindig őt lépésről előre, zajos kalapcsóválással szokott üdvözölni. Mint egy angol lord. Ma azonban egészen közel engedett, haptáka merevedett pont az orrom előtt és olyan szabályosan és ekesredekten szalutált, mint egy zupásörmcster. Vagy egy életunt trén. — Rossz vicc — mondtam magamban fennhangon és úgy tettem, mintha érteném. Aznap még vagy hat ösmérsőm szalutált le. Összesen heten, mint a legendabeli gonoszok. Csupa rossz-képű, holtbiztos untauglichok. Mene-külőidőben egy kirakat előtt a házi aszszonyommal találkoztam. Füllélegzettem, mint álomban, ha lidércok üdöznek és rendkívül nyájasan köszöntötem. Oázis volt ő ebben a zaklatott pillanában. Rámnézett, éppenséggel nem barátságosan, jobbkéze mutatóját a lengő struccollhoz érintette és nagyon nőtlenül, nagyon ijesztően szalutált. Ugy nézett ki, mint egy áruhás Strüszli vadász, mint a feminizmus százötven év múlva. Rémes volt.

Az első héten kétségbeesetten védekeztem a ragály ellen. Dezinficiáltam az indulataimat, higiénikusan éltem és minden szalutálásra makacsul és rendületlenül levettem a kalapom. Mondom, védekeztem hősiessé, egyedül a nagy csatárem, mert egy hét leforgása alatt már mindenki szalutált. A pincérem délbén, a borbélyom délután, a manikűrös kisasszony este, a suszterom és mindenki. Dühöngött a városban a szalutálási örület, mint a feketehimlő, vagy a tífusz. Eleinte többen voltunk, akik ellent szegültünk. De e derekák sorai csakhamar megrikkultak, kidőltek az emberfeletti vállalkozásban. Mert ez a kétségtelen neveltelenség vérig sértette minden ember önértését, méltóságát és a másik, a presszionált már csak csupa truccból, dühből is visszszalutált. Aztán én is kezdtem elmerülni és uszni az árral. Én nem tehetek róla, én védtem vadul és elszántan a becsületem ezer kísértés közepette. De csak egyszer siklottam ki, egy könnyelmű pillanatban. De ugye látta meg senki, tehát nem érvényes.

Ezuton figyelmeztetem összes ismerőseimet: szalutálások nem vételnek figyelembe. (T.)

— **A Magyar Párt népgyűlése Szent-Gunarason.** A Magyar Párt husvét vasárnapján népgyűlést tart Szent-Gunarason. A népgyűlésen az eddigi tervek szerint résztvesz dr. Sántha György is, az Országos Magyar Párt elnöke.

— **Megkezdődtek az angol-orosz tárgyalások.** Londonból jelentik: Hétfőn kezdődtek meg az angol-orosz tárgyalások. A tárgyalásokon Macdonald elnököl, akinek jobbján Rakovszky, a szivjerkormány megbízottja ül. Megnyitóbeszédében Macdonald hangsúlyozta, hogy fátyolt kell borítani a multak tévedéseire és hibáira s csak a jövő érdekeit kell szem előtt tartani.

— **Uj ügyész.** Az igazságügyminiszter Ilics Dragomir pacevói törvényszéki bírót a szubotocai ügyészséghez ügyésszé nevezte ki.

— **Csicserin válaszcjegyzéke Poincaréhoz.** Moszkvából jelentik: Csicserin külügyi népbiztos válaszcjegyzéket intézett Poincaréhoz és élesen visszautasítja a francia kormány a kievi halálraítéltek érdekében tett intervencióját. A jegyzék szerint a francia kormány nem most először kíséri meg, hogy Oroszország belügyeibe avatkozzék, de a szovjerkormány ezt mindenkor méltatlankodva fogja visszautasítani.

— **A vajdasági képzőművészek kollektív kiállítása.** A Vajdasági Képzőművészek Egyesületének kollektív nagy kiállítása csütörtökön nyílik meg a polgári Kaszinó dísztermében. A kiállításon résztvesznek **Lenkei Jenő, Farkas Béla, Oláh Sándor, Balázs Árpád, Fischer Miklós, Geréb Klára** — meseillusztrációkkal — és **Bicskei Péter**. A nagyszabású tárlatot **Tabakovics** alpolgármester fogja ünnepélyesen megnyitni.

— **Pilóta-szerencsétlenség.** Noviszadról jelentik: Stevanec Ferenc pilóta-főhadnagy hétfőn délután régi angol típusú repülő-gépen felszállt és körülbelül kétszáz méter magasságból lezuhant. A gép motorja az ütdés következtében felrobbant. A pilóta súlyos égési sebeibe belehalt.

— **A budapesti nyomdász-sztrájk.** Budapestről jelentik: A nyomdászok kizárása tovább tart. Hétfőn a szaklapok és a hetilapok csatlakoztak a lapvállalatok mozgalmához és kizárták nyomdázaikat. Budapestben hétfőn egyetlen lap sem jelent meg.

— **Az elbocsájtott gákovói aljegyző.** Keller Márton gákovói aljegyző a következő sorok közlésére kért fel bennünket: »Nem felel meg a valóság, hogy Bács-vármegye alispánja szabálytalanságok miatt bocsájtott el állásomból. Áthelyezésem az én kérésemre történt.«

— **Vizsgálóbíró mint vádlott.** Noviszadról jelentik: Dr. Perajcsics Vladimir noviszadi vizsgálóbíró még oszjeki működése alatt az oszjeki »Jug« című demokrata lapban támadó cikket írt dr. Bozsics Milán volt oszjeki főispán ellen, aminek sajtóper lett a következménye. Ebben az ügyben április 16-án tartják meg a tárgyalást Oszjeken.

— **Incidens a templomban.** Noviszadról jelentik: Vasárnap délelőtt feltűnést kelto incidens játszódott le a didjicsáni római katolikus templomban. Mise után Maison Jeromos plébános prédikált. A szentbeszédnek egyik kitételét a jelenlévő német hívők magukra nézve sértőnek találták és tüntetőleg kivonultak a templomból.

— **Öngyilkos budapesti ügyvéd.** Budapestről jelentik: Imrédi Lajos dr. ügyvéd hétfőn leugrott harmadik emeleti lakása ablakából és meghalt. Tettének oka ismeretlen.

— **A barcelonai földalatti-vasut katasztrófiája.** Barcelonából jelentik: A földalatti vasut boltozata egy helyen beszakadt és betemetett egy személyvonatot. A szerencsétlenségnek hét halottja és harminc sebesültje van.

— **Meghalt az utolsó Bonaparte.** Párisból jelentik: Bonaparte Lajos herceg — I. Napoleon családjának utolsó sarja — vasárnap éjjel meghalt.

— **Eltűnt egy noviszadi banktisztviselő.** Noviszadról jelentik: Néhány nappal ezelőtt eltűnt Noviszadról **Kuks Ödön** huszonnyolc éves banktisztviselő, a **Jevrejska Banka** fiókjának hivatalnok. A fiatalember három évvel ezelőtt nősült meg és a legjobb viszonyban élt feleségével. Április 3-ikán elutazott Noviszadról és azt mondta feleségének, hogy üzleti ügyben Beogradba megy. **Kuks azóta nem tért vissza.** Időközben azonban levelet intézett feleségéhez, akivel közölte, hogy **nem akar vele együtt élni és ezért nem jön vissza Noviszadra.** Egyesek szerint **Kuks Ödön egy Szombati Margit nevű bártáncosnővel együtt Budapestre ment,** akivel még nősülése előtt barátságot tartott fenn. **Egyben kétszáz ezer dinárt is magával vitt, amit a Jevrejska Banka bizott rá, hogy azt Beogradban kiizesse.** A bank vezetőségének közlése szerint azonban a sikasztás híre nem felel meg a valóságnak, **a bank csak 30.000 dinárral károsodott,** amit Kuks előlegként vett fel. Remélik azonban, hogy a fiatalember családja ezt az összeget meg fogja téríteni.

— **Letartóztatták a budapesti soffőrgyilkost.** Budapestről jelentik: A rendőrség letartóztatta Pelikán Oszkár gyöngyösi születésű foglalkozás nélküli egyént, akinek személyében két soffőrgyilkosát Barta Illés autótaxi-vezető gyilkosát. Pelikán tagadja, hogy a mult év szeptemberében ő lölte volna agyon és rabolta volna ki a Csillaghegyi-uton Bartát.

— **Halbrohr Lászlót szabadlábra helyezték.** A szubotocai törvényszék vizsgálóbírája elrendelte Halbrohr László szabadlábra helyezését, miután az orvosszakértők megállapítása szerint a Kalmár Elemér dr.-on okozott sérülés husz napon belül meggyógyult.

— **Halálos szerencsétlenség a Tiszán.** Szentáról jelentik: Bitó András piaci árus szombaton 20 utast szállított dereglyén Staribecséről Novibecseire. A novibecsei part mellett a dereglye nekiment egy levágot fűzfatorzsnek, amely a dereglyét kilyukasztotta. Az utasok közül négyen a vízbe fulladtak, a többi nagynehezen megmenekült. Bitó Andrást letartóztatták.

— **Jugoszlávoknak tilos a bemenet.** Fiuméből írják: Abbáziában még a mult esztendőben betiltották a roulette játékot, ami ujabban egész Olaszország területéről száműzve van. Nemrégben az Abbázia melletti Zamet községben, jugoszláv területen játéklarang nyílt meg »Circolo Forestieri« címmel, csak idegenek számára. Ezt minden játékosnak okmányokkal kell igazolni. A klub kapuja felett ilyen felirású tábla függ: »Jugoszlávoknak tilos a bemenet.« Az állam így akarja védeni könnyelmű polgárainak vagyonát.

— **A francia kamara ülészaka befejeződött.** Párisból jelentik: A kamara tegnapi délután bezárta tizenkettedik ülészakaát. A szenátus június 3-ig elnapolta üléseit.

— **Bizósági áthelyezések.** Az igazságügyminiszter Gomiraz Vojislav szubotocai törvényszéki bírót hasonló minőségben a noviszadi törvényszékhez helyezte át. — **Diamant Ernő dr.** volt kikindai törvényszéki bírót, aki jelenleg az igazságügyminisztériumba volt szolgálattételre beosztva, a szubotocai törvényszékhez lett áthelyezve.

— **A husvétii ájtatosságok programja Szomborban.** Szomborból jelentik: A szombori római katolikus plébánia templomban a husvétii ájtatosságok sorrendje a következő: Nagyszerdán délután négy órakor kezdődik »Jeremiás siralmi.« Az énekeket Basztin Margit, Cirusz Károly és Kizsák Ádámné énekelik. Nagyszűrtökön a délután négy órai ájtatosságok alatt Illés Vilma, Krizsák Ádámné és Devgázó István énekelnek. Nagypénteken a körmenet visszatérése után templomi énekeket Sándor Erzsébet, Hrabovszky István és Illés Vilma énekelnek. Nagyszombaton délután hat órakor indul a fel-támadási körmenet. Körmenet után a templomi énekkar a »Te deum«-ot, a »Regina coele«-t és a »Tantum ergo«-t énekel. Husvét vasárnapján délelőtt 11 órakor a templomi énekkar Hengen Mátyás karmester vezetésével Gruber József Es-dur ünnepi miséjét énekl. Az orgonán Biebert Maca játszik.

— **Tízéves találkozó.** Az 1904 júniusában érettségizett felsőkereskedelmi iskolai tanulók tízéves találkozója ügyében az előkészítő bizottság 15-én, kedd este 8 órakor megbeszélést tart a Városi kávéházban.

— **Orvosi hír.** Dr. Hetzel Frigyes, Novi-Vrbas, többieti társzkadásra külföldre utazott.

— **Dr. Klein Endre specialista** nőgyógyász és szülész, a beogradi, berlini, valamint a giesseni tudományegyetem nőgyógyászati klinikájának volt aszszisztense, rendelést folyó évi március hó 17-én Subotocán, Senčanski (Zentai) út 12. szám alatt megkezdte. Rendel délelőtt 11—12-ig és délután 2—4-ig. Telefon 236.

— **A noviszadi szintársulat szubotocai vendéjátéka.** A noviszadi nemzeti színház együttese husvét két napján négy előadást rendez Subotocán. Április hó 20-án, husvét vasárnap délután 3 órai kezdettel Lehár Ferenc kitűnő operettje, a »Kék mazur« kerül színre, este 8 órakor pedig Verdi híres operája, a Trobadur. Husvét hétfőn délután pedig a »Zrinyi« című opera, este a »Hoffmann meséje« kerül előadásra. A noviszadi szerb szintársulat négy előadására jegyek elővételben kaphatók a Jedinstvonál és a Vig-féle könyvkereskedésben.

— **Időjárás.** (Popovics György inspektor jóslása) 1924. április 15-ikén. Még átmeneti idő, jobbára derült, eső nem valószínű. Hűs légáramlás. Április 15-ikén a napóra és a középpóra egyezik Subotocán 18 perc és 43.4 másodperccel van több 12 óránál, amikor a középpórával zónafűző delet jelent. Ez évente négyszer fordul elő, máskor a különbség nagyobb vagy kisebb. Ez onnan van, mert a nap éjféltől éjfélig, nem egyenlő hosszú, amit pontosan járó órával és jó napórával mindenki megfigyelhet. Télen ugyanis a föld közelebb van a naphoz, mint nyáron, nének következtében nagyobb utat tesz meg ugyanazon idő alatt, mint nyáron. Nagyobb tehát az a forgási idő is, amíg pontjai a mult délvél való párhuzamos állásból a nap alá fordulnak, amíg a nap delelési pontjára érnek. Télen tehát a nap, éjféltől éjfélig, vagy déltől délig, hosszabb mint nyáron. Hogy pedig ne keljen az óra járását folyton gyorsítani, illetőleg (amint most kellené) lassítani: a csillagászok oly órát szerkesztettek, amely télen késik, nyáron siet, de egy teljes év leforgása után megint pontosan egyezik a pontos déllel vagy, ami mindegy, a pontos éjféllal. A középpóra április 15-ikén és még háromszor egyezik a napórával, különben pedig eltér tőle.

— **Nyári időszámítás Angliában.** Londonból jelentik: Vasárnap éjjel két órakor életbelépett Angliában a nyári időszámítás.

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai 1924. április 14.

Genf 7.05.
Prága deviza 42.875—43.345, valuta 42.75—43.25.
Bécs deviza 880—884, valuta 877—883.
Berlin deviza 563—567, valuta 579—581.
London 350.
Newyork 124.75.

Noviszadi terménytőzsde, április 14.
Gyenge forgalom változatlan irányzat mellett. Buza bácskai 315—320 dinár. Arpa 330—340 dinár. Zab bácskai 250—255 dinár. Tengeri 227.50—232.50 dinár, április-májusi 232.50—240 dinár. Bab fehér 725—735 dinár. Liszt 0-ás GG. 510 dinár, 0-ás G. 500 dinár, 2-es 450—455 dinár, 5-ös 380—390 dinár, 6-os 320—330 dinár, 7-es 280—290 dinár. Korpa 210—215 dinár.

Beograd, április 14. Zárlat: Devizák: Amsterdam 30.30, Bukarest 42, London 351.25, Newyork 80.90, Szófia 58—59, Prága 241—241.75, Bécs 0.1140—0.1141, Genf 14.20, Milano 3.59, Páris 487—490. Valuták: Cseh korona 240—240.50, Lei 24, Dollár 80. Határidőre kötött devizák: Genf, május 31-re 14.25.

Zürich, április 14. Zárlat: Beograd 7.10, Páris 34.45, London 24.70, Newyork 5.695, Brüsszel 29.20, Milano 25.325, Madrid 76.85, Amsterdam 212.375, Berlin 125.5, Bécs 0.0082—0.0084, Stockholm 150, Krisztília 78, Kopenhága 94, Szófia 4.10, Prága 16.85, Budapest 0.0075, Szaloniki 9.30, Bukarest 2.96, Konstantinápoly 295.

„MARIOLA” arckrém a legjobb arcápoló!

Figyelem!

Varrógépekből, kerékpárokból, motor-kerékpárokból és alkatrészekből állandó raktárt tartok, amelyeket lecsúszott áron árú-sítok. Elsőrendű kerékpárgépekből nagy választék. A világhírű „Fulda” láncgumik egyedüli vezérképviselője. Nagy javítóműhely. Varrógépek részletfizetésre.

STERN ADOLF, SUBOTICA
Jelačićeva ulica 4.

Jugoszlávia egyik legnagyobb üzlete keres a Vojvodina nagyobb városaiban (Sombor, Senta, Vrsac, Vel. Bečkerek stb.) fióküzlet létesítése céljából forgalmas helyre berendezett vagy üres

ÜZLETHELYISÉGET

Íráshelt ajánlatok a város és utca megjelölésével, valamint a bérösszeg és esetleges kértalanítás stb. megjelölésével Schmolka hirdetőirodához Novisad, Futoški p. 2. intézendők. — Közvetítők díjaztatnak!

„KOLUMBO”

INFORMÁCIÓS-KÖZVETÍTŐ ÜGYNÖKSÉG

leggyorsabban végez mindenféle adminisztratív és jogi megbízást bármely miniszteriumnál és egyéb hatóságnál, beszerzési tartózkodási engedélyt továbbá állampolgársági okmányokat, különösen gyorsan végzi el az O. H. S. Királyság állampolgárságába való felvételeket opcióval vagy opció nélkül. Utlevélosztálya leggyorsabban megszerzi bármilyen országba szóló utlevelet és azt hozzátartja bármely beográdi konzulátusnál. Szakszerű tanácsokat ad amerikai kivándorlóknak, utlevelet szerez Amerikába a kvótán felül is. Bármilyen ügyben forduljon

„KOLUMBO” ÜGYNÖKSÉGHEZ
BEOGRAD, SKOPLJANSKA ULICA 24. SZ.

Malmunk leégése folytán teljesen sértetlenül maradt és a tűz kilitésig üzemben volt egy Wolf-Magdeburg gyártmányu 50 HP fél stabil gőzgép eladó.

A gép bármikor azonnal üzembe hozható. Ezenkívül eladó egy nagy rezervált, hengerek, szíjtárcsák, csapdgyak továbbá hengerezékek és nagyobb mennyiségű öntött és kovácsolt vas. Értkezni: ALEXANDER EHRENFREUND OSIJEK, Beogradska ulica 36.

Szerb-Padej községben, kilindai járásban eladó egy ház 12 helyiséggel, fősarkon a piactéren: kiválóan alkalmas kereskedés vagy kávéház részére. Érdeklődők forduljanak a Szerbpadéji gyógyszer-tár-hoz Bánát.

FRISSEN ÉRKEZETT VÉRNARANCS

KAPHATÓ
BÖHM ÁRMIN NOVISAD
Sürgöncim: HERMES. Telefonszám 226.

35 HP. Röck-féle alacsony, magasnyomású kondenzátoros stabil

gőzgép

kifogástalan állapotban, üzemnagyonbitás miatt eladó egy 36'56 tüzfelületű Corwall-kazánnal. Üzemben látható május 1-ig. Ugyanott egy Benz-szivógázmotor, 9 HP., keveset használt, teljesen felszerelve. Mindkét gép Pfeiffer Pál gőzmalomtulajdonos telepén látható Bajmok (Bačka).

PINCEALAPBÓL KIEMELT FÖLD A FERRUM D. D. VÁROSI TELEPÉRŐL (KOPLALÓRÓL) INGYEN ELHORDHATÓ

BERSON

gummisarkat és gummitalpat tetessen fel cipészével cipőjére, mert ezzel nemcsak pénzt takarít, hanem megóvja lábait és cipőjét is.

LEGOLCSÓBB FORRÁS!

épület-, asztalos- és ácsanyagokban. Szortírozott deszka-, stb. és ácsolt faraktár stb. Fűrészüzem Mirkopalj. — Központ Zagreb.

„PLANA” faipari és kereskedelmi társaság
ZAGREB, MEDULICEVA UL. 16.

TOLINO

(Leinwand)

CHIFFON

(Wassertuch)

WACCA

(paplanhoz)

OLCSÓN KAPHATÓ
A. ROMANO ZAGREB
Boškovićeve ul. 5. Telefonszám 23-66.

MÉZ

Vegyes virágméz, kellemes illatú, 5 kg.-os postacsomagokban kapható 160 és 150 dináros arban Nagy József, a „Vajdasági Méhészeti Lapok” szerkesztőjénél, Stari Bečeje. — Utánvételezésre nem vállalkozom. Nagybbr mennyiség vételénél mérsékelt árak.

FÜZŐKÜLÖNLEGESSÉGEK

Haskötők, mellkötők eredeti francia és angol modellek után készülnek
DIMITRIJEVICS JULISKA
fűzőtermében, Scotus Viatara ulica 10.
Tisztítás és rossz fűzők újjáalakítása a legpontosabban eszközöltek.

PRIMA DARABOS MÉSZET

elsőrendű, olcsó kőmentes ÉPÍTŐ MÉSZET

PRIMA PORTLANDCEMENTET

bármikor azonnal szállít vagontelepben minden vasutállomásra bérmentve
Szénkereskedelmi és Áruforgalmi Társaság
Veliki-Bečkerek
Internb. Telefon 85. Sürgöncim: MONTANA
1397

HUSVÉCI PAREJLMÖK

legolcsóbban kaphatók
KÁICS-SUBOTICA
Rudićeve ulica.

BEOGRADI

Aszfalt- és Kátránytermékek Gyára

BEOGRAD, VUKA KARADŽIĆA 6.

Aszfalt- és kátrány tetőfedőlemez tekercsekben

- „Grosit” bőrlémez
- Szigetelőlemez
- Köszénkátrány desztillálva
- Köszénkátrány-szurok
- Facement hordókban
- Köszénkátrányolaj
- Kartolinium
- Vasilakk
- Kovácsszurok hordókban
- Bitumen

Vezérképviselőt és lerakat:

Schweiger i Drugovi Subotica

Nikola Kujundžićeva ulica 6. sz.

Ajánlunk továbbá:

I-a kék és sárga kocsikenőcsöt a legolcsóbb áron

Bácska-Bánátban bevezetett

utazó

azonnal felvétetik

MÁRKUS SIMON és LIPÓT rövidtávú nagykereskedőknél Subotica.

A VILÁGHÍRŰ DEL-KA CIPŐK-

ből a tavaszi szezonra óriási választék érkezett JOSIP HEISLER Aleksandrova ulica 5. szám. MUNKÁS CIPŐK BARNÁBAN és FEKETÉBEN 130 DINÁR

Közvetítő

ápr. 1-től
hétfőtől—
ápr. 16-ig
szerdáig

Kastíliai véreb

(A szívek hóhéra)
dráma 5 főlvonásban.

Főszereplők: Rognel Meller, William Elbort.

FOGLALKOZÁS

Egy perfekt köcsis azonnal felvétetik Sijačić faterlepén. 2757

Maschinist, 43 Jahre alt, verheiratet, gelernter Maschinenschlosser, Spezialist in Sauggas-Anlagen, Motore, Dampfmaschinen, Elektrischen Licht, mit allen Reparaturen bestens kundig, mit vielfährigen Zeugnissen versehen, sucht Stelle. Offerte rekommandiert an Wilhelm Müller Stepojević. Post Umlka bei Beograd. 2699

Ujonnal megjelent

Zeneművek, szépirodalmi és tudományos művek, gazdasági, ipari technikai szakkönyvek teljes raktára.

A Révai nagylexikon megjelent 15. és 16. kötetét egyenként 280 dinár kedvezményesen azonnal legalkalmasabban kaphatók. 2786

HEHMANN MÓR

könyvtérjesztő vállalatnál Subotica, Jelačićeva u. 1.

Varróéányok felvétetnek Nikola Kulundžić u. 6. nagytemplom mögött.

Nagyobb ház

melléke viségekkel Mosorin község központjában mindenféle célra alkalmas 1 hold befejezett földvel és 14 hold szántó egy tagban továbbá 18 3/4 hold szántóföld, illetve szabad kézből olcsón eladó. Bővebbet Kovács Popovszki, Novisad, Temerinska u. 65.

Arany- és kauszummunkában jól képzett fiatal technikus keres vidéki fogorvos. Cím a kiadóban. 2745

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kötszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Allatkercsök az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 3 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkártyákhoz válaszlevél melléklendő.

Zongorát, pianót, öt hónapos részletfizetéssel feltételek mellett kaphat mindenki. Rendkívül nagy választék új angol és bécsi szerkezetű, valamint átjárt szott zongorákban. Kain hangszernagykereskedő Subotica, városi székház. 2579

Új, modern, nagy ház eladó. Ugyanott zongora. Nagy Ferenc-telep 167.

HUSVÉTI TOJÁSOK és NYULAK LEGSZEBBEK SÁGI-nál SUBOTICA (HUSPIAC)

1622

Malom, kétvagonos, olcsón és kedvező fizetési feltételek mellett eladó és azonnal átvehető. Közlembi feltételek megtudhatók dr. Wilhelm Jenő subotici ügyvéd irodájában. 2754

Vaidaság nagyobb városában eladó, esetleg ahhoz társ kerestetik. Bővebbet dr. Szántó Miklós Sombor, Apatini ut 44. 2714

Ajándéknak alkalmas garantált eredeti festmények

Üveg-Tükör-Porcellán-tárgyak legolcsóbban beszerezhetőek

Braća Kunetz

— cégnél — Subotica Glavni trg 4. 2652

Eladó 10-es, 14 lézékörös. Máv. kétkeretes lokomobil Máv-golyós cséplővel. Érdeklődni lehet Sencánski put 60. 2584

ápr. 14-től
hétfőtől—
ápr. 16-ig
szerdáig

Lifka

PÁRIS GRÓFNŐJE

dráma 5 főlvonásban II. rész

Főszereplők: Mya May, Emil Jannings, Erika Glässner, Vladimir Gajdarov.

Modern háló, ebédlő, szalon, zongora, garderober, hűtő, jégszekény, csillár, íróasztal, virágállvány, ágyak, szekrények, fotelmények eladó. Butorozott szobák kaphatók. Langné, Agina u. 11. 2758

Két ház Debeliában, főtéren, üzlethelyiséggel, ekköltözés miatt eladó. Cím Körösi István, Debeli u. 2768

Uttelek vizumozását 24 órán belül minden nap elintézi Szapoczki István. Megtalálható délelőtt és délután is a Városi-kávéházban. 2785

Elcserelemn Somborban a beltéren levő háromszobás lakásomat ugyanolyan, vagy kisebb subotici lakással. Címeket „Csere” jellegre a kiadóba. 2789

Utcai lakás, szoba, konyha, spej, butorral együtt olcsón eladó. Cím a kiadóban. 2786

Golyórszavgy javítóműhely. Feneji József Novisad, Laze Kostića 28.

Métyen leszállított árban vásárol minden iparos, tisztviselő és gazdálkodó kész férfi, női és gyermekruhát, ha a Bácsmegeyi Nabló mai számát felmutatja. Csak Földes Samu ruházletében Subotica, főtéren. 2639

KÜLÖNFÉLE

Budapesti nagykereskedő, orvos, nagyiparos, banktisztviselő, földbirtokos, gyáros, építész nőiülni óhajt. Ünnepek ajánlatát fényképpel kérjük. Megbizott közvetítő-iroda, Agina u. 11. 2759

Különbejárati butorozott szobát könyvtárral keres fiatal házaspár. Csak csendes udvari lakásra reflektálok. Cím a kiadóban.

Hutvétli vörösbőr kapható Spitzer Ignácnál, Gözfürdővel szeptember. 2782

Költözködés miatt egy komplett, szép ebédlő és egy egyszobás fehér hálószoba jutányosan eladó. Megtekinthető délelőtt 9-től délután 3-ig. Cím a kiadóban. 2764

Házasságot csakis jobb körökben, teljes díszkréció mellett közvetítői Közetítő-iroda Subotica, Agina u. 11. 1585

Mohai völgykörnyékén épült új négyjártu motormalom kiadó Nagy Antal, u. p. Mali Idioš, Moli kör.

DRAGEE CUKORTOJÁS

300 600—1000 drb. 1 kgr. dobozban, legszebb kivitel, nagyban eladásra kapható:

Brunner Gyula cukorka és csokoládé gyár Subotica, Telefon 59. Szállítás postacsomagokban is. 2610

Kissingeni soványító-tabletta ártalmatlan, orvosilag sokszorosan elismert legjobb szep. Kövérség és elzsírosodásnál használata csodás. Ismét kapható a Herold-drogériában Subotica, Aleksandrova u. 1. Postán rendelések utánvétellel azonnal elintézzük.

Egy ujonnan épített sütőkemence üzlethelyiséggel és lakással azonnal bérbeadó. Subotica, Cara Lazara u. 43. 2756

Szemfedél

saját gyártmányú ötven százalékkal olcsóbban kapható, mint másutt NIKOLIĆ & JELIĆ cégnél Novisad, Trifkoviće trg 5 szám. 2687

Kereskedősegéd, aki főfős-, fuze-, rövid- és vastag szakmában önálló beszolgáló képességgel, magyar, német és szerb nyelvtudással, azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével Pimp Jakab Knezevi-Vinograd, Baranja, küldendők. 2748

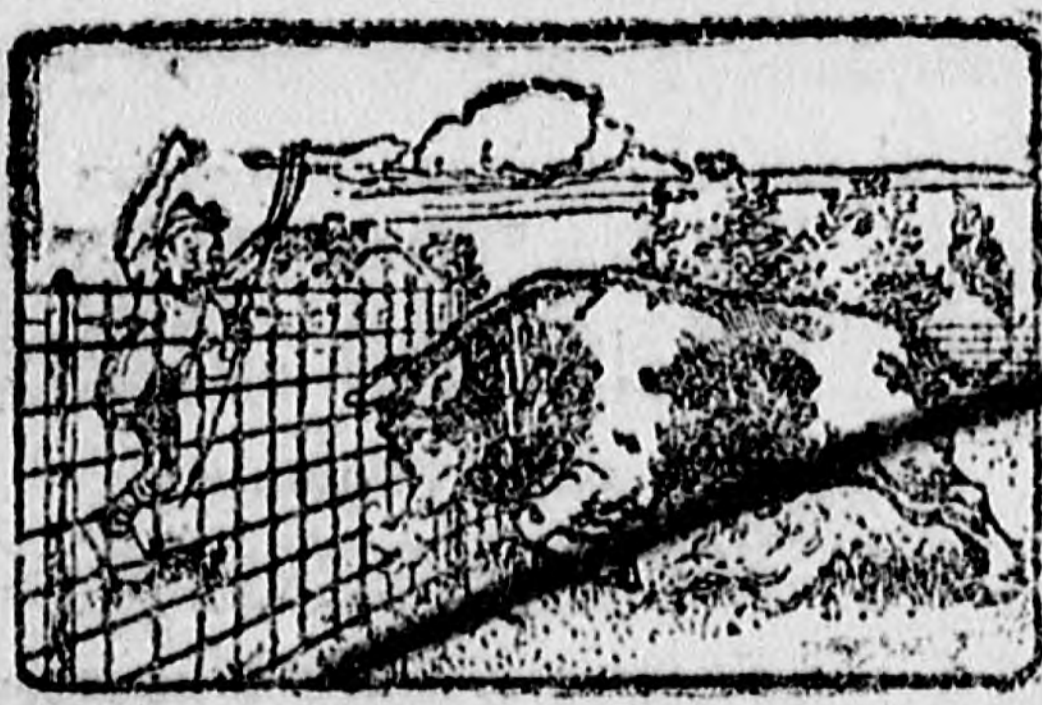
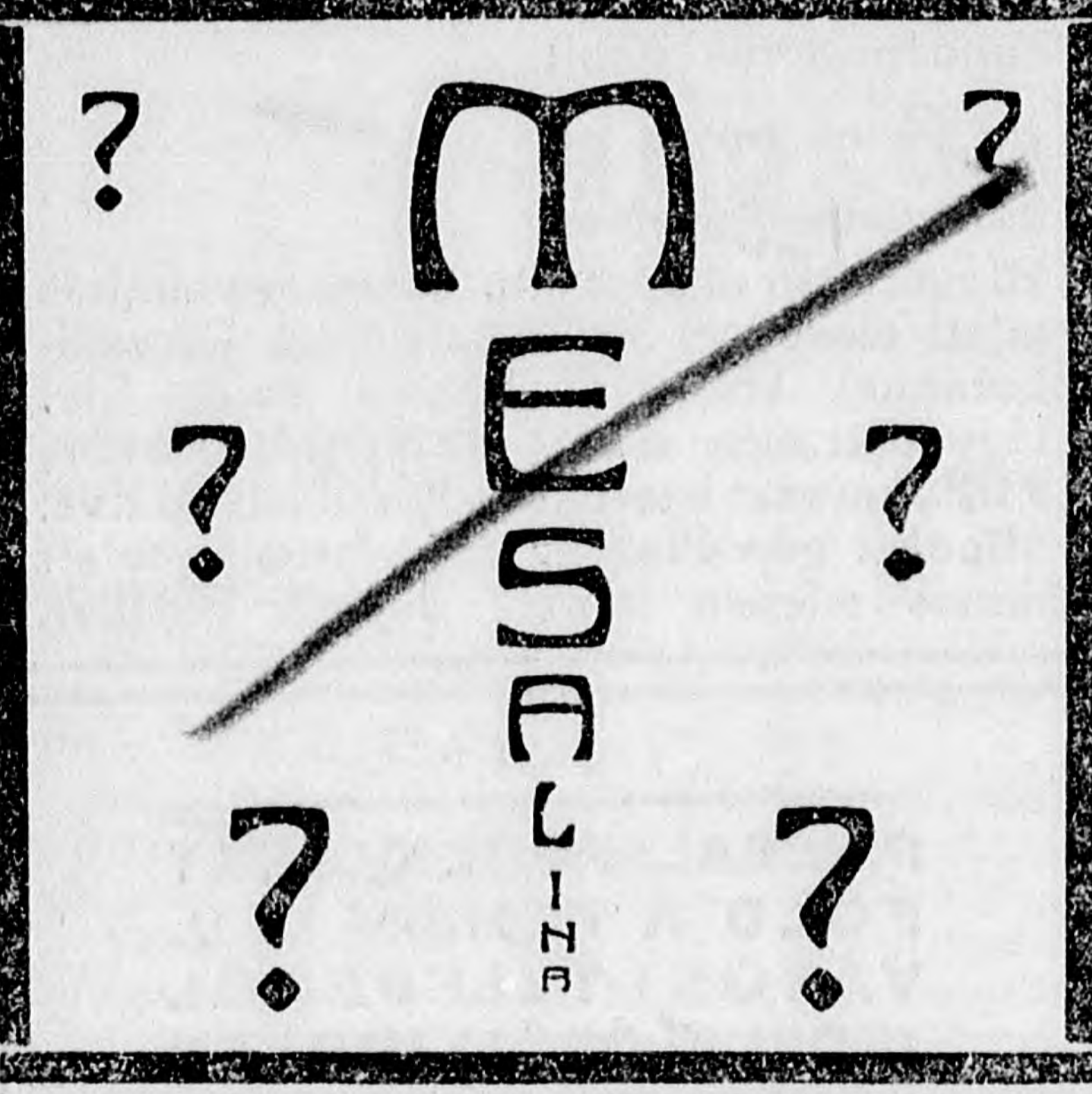
Alkalmi vásárlás!!!

Felhalmozott sirkőárak nagy választékban és tacaiban úgy fekete svéd gránit, labrador, szürke onitok és márványban stb. Versenyképes árakat Tervszerint közzöbrázati munkákat vállalok

Wragh Gyula kőfaragó Bácska-Topola. 2680

VÉTEL-ELADÁS

KIS ZÁLOGINTÉZET mindenféle érték tárgyakra kölcsönt ad. Zálogból visszamaradt tárgyak állandóan olcsón eladók. I. Bogoviće (Kinizsi) u. 12. 7622

A szab. Herkules drótkerítés

a legjobb, legolcsóbb és legerősebb kerítés.

gyedült gyártója Jugoszláviában:

Krammer Testvérek, Novisad

sodronyáru- és vasszerkezet-gyár Legnagyobb és legrégebbi gyár e szakban a belföldön

KEDVEZŐ ALKALOM!

Kedvező bevásárlás folytán abban a helyzetben vagyok, hogy összes raktáromon levő üveg- és porcellán-árumat mélyen leszállított áron adhatom el.

Befőtt és ugorkás üvegek már raktáron.

Gyógyszereszek, droguisták, parfümgyárak szükségleteit u. m. orvos-ság, forma, Eau de Cologne és parfümösüvegeket minden nagyságban és mennyiségben szállítok.

Cukorkás üvegek állandóan raktáron.

STÖLZLE C. FIAI WIEN, lerakata.

HERMANN LÖVENBERG NOVISAD, ŽITNI TRG. 15.

„GREINITZ”

VASIPARI és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

NOVISAD

RAKTÁRON:

VASGERENDA, BETONVAS,

RUD- és IDOMVASAK,

„WINTER“-féle TENGELYEK, KAPA, ÁSÓ, LAPÁT

VILLA és KASZA, GYALUÁRU,

CSAVARÁRU,

ÉPÜLET- és BUTORVASALÁSOK

VALAMINT MINDENFÉLE VASÁRU

GYURICS KALAPOK

enyedült terakata F. Kovács i Drug divatáruhaza, Subotica

A tavaszi újdonságok megérkeztek és gyári áron árusítattnak!